קיצור שלחן ערוך — הלכות נטילת ידים שחרית

לְפִי שֶׁהָאָדָם כַּאֲשֶׁר קָם מִמִּטָּתוֹ שַׁחֲרִית הוּא כְּמוֹ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לָכֵן צָרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ וְלִטֹּל יָדָיו מִן הַכְּלִי, כְּמוֹ כֹּהֵן שֶׁהָיָה מְקֻדָּשׁ יָדָיו בְּכָל יוֹם מִן הַכִּיּוֹר קֹדֶם עֲבוֹדָתוֹ. וְסָמְךְ לִנְטִילָה זוֹ מִן הַמִּקְרָא, שֶׁנֶּאֱמַר, אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי וַאֲסוֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה' לַשְׁמִיעַ בְּקוֹל תּוֹדָה וְגוֹ'. וְעוֹד יֵשׁ טַעַם לִנְטִילָה זֹאת, לְפִי שֶׁבִּשְׁעַת שֵׁנָה שֶׁנִּסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה בָּא רוּחַ הַטֻּמְאָה וְשׁוֹרֶה עַל גּוּפוֹ. וּכְשֶׁנֵּעוֹר מִשְּׁנָתוֹ, מִסְתַּלֵּק רוּחַ הַטֻּמְאָה מִכָּל גּוּפוֹ חוּץ מִן אֶצְבְּעוֹתָיו שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵר מֵעֲלֵיהֶן עַד שֶׁשּׁוֹפֵךְ עֲלֵיהֶן שָׁלֹשׁ פְּעָמִים מַיִם בְּסֵרוּגִים. וְאָסוּר לֵילֵךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלִי נְטִילַת יָדַיִם אִם לֹא לְצֹרֶךְ גָּדוֹל מְאֹד (סִימָן ד').

יִלְבַּשׁ מַלְבּוּשׁ הָרִאשׁוֹן אֶת הַטַּלִּית קָטָן, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלִי צִיצִית. וּלְפִי שֶׁעַדַיִן אֵין יָדָיו נְקִיּוֹת, לֹא יְבָרֵךְ עָלָיו (סִימָן ח').

נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית הִיא בְּדֶרֶךְ זֶה. נוֹטֵל אֶת הַכְּלִי בְּיַד יְמִינוֹ וְנוֹתְנוֹ לִשְׂמֹאלוֹ, וְשׁוֹפֵךְ תְּחִלָּה עַל יַד יָמִין, וְאַחַר כָּךְ נוֹטֵל אֶת הַכְּלִי בִּימִינוֹ וְשׁוֹפֵךְ עַל יַד שְׂמֹאל. וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְטוֹב לִטְלָן עַד פֶּרֶק הַזְּרוֹעַ. אַךְ בְּשָׁעַת הַדְּחָק, דַּי עַד קִשְׁרֵי אֶצְבְּעוֹתָיו. וְרוֹחֵץ פָּנָיו לְכְבוֹד יוֹצְרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְגַם יִרְחַץ פִּיו מִפְּנֵי הָרִירִים שֶׁבְּתוֹכוֹ, שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַגָּדוֹל בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה. וְאַחַר כָּךְ מְנַגֵּב יָדָיו. וְיִזָּהֵר לְנַגֵּב פָּנָיו יָפֶה.

צָרִיךְ לִטֹּל יָדָיו דַּוְקָא לְתוֹךְ כֶּלִי. וְאָסוּר לֵהָנוֹת מִמֵּי הַנְּטִילָה, מִפְּנֵי שֶׁרוּחַ רָעָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם, וְיִשְׁפְּכֵם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים.

לֹא יִגַּע קֹדֶם נְטִילָה לֹא בַּפֶּה, וְלֹא בַּחֹטֶם, וְלֹא בָּעֵינַיִם, וְלֹא בָּאָזְנַיִם, וְלֹא בְּפִי הַטַּבַּעַת, וְלֹא בָּאֳכָלִים, וְלֹא בְּמָקוֹם הַקָּזָה, מִפְּנֵי שֶׁרוּחַ רָעָה הַשּׁוֹרָה עַל הַיָּדַיִם קֹדֶם נְטִילָה, מַזֶּקֶת לִדְבָרִים אֵלּוּ.

טוֹב לְהַקְפִּיד בִּנְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית בִּכְלִי וּבְמַיִם וּבְכֹחַ גַּבְרָא כְּמוֹ בִּנְטִילַת יָדַיִם לִסְעוּדָה (סִימָן מ'). אַךְ בְּשָׁעַת הַדְּחָק שֶׁאֵין לוֹ מַיִם כָּרָאוּי וְהוּא רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל, יָכוֹל לִטֹּל יָדָיו מִתּוֹךְ כָּל דָּבָר וּבְכָל מִינֵי מַיִם וּבְלֹא כֹּחַ גַּבְרָא, וְיָכוֹל לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם. וְאִם יֵשׁ לְפָנָיו נָהָר, טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּטְבֹּל בּוֹ יָדָיו שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אוֹ אֲפִלּוּ בַּשֶּׁלֶג. אֲבָל אִם אֵין לוֹ מַיִם כְּלָל, יְקַנֵּחַ יָדָיו בְּאֵיזֶה דָּבָר וִיבָרֵךְ עַל נְקִיּוּת יָדַיִם, וְדַי לוֹ לִתְפִלָּה. וְלִכְשֶׁיְּזַדַּמֵּן לוֹ אַחַר כָּךְ מַיִם וְכֵלִים הָרְאוּיִים, יִטֹּל יָדָיו עוֹד הַפַּעַם כָּרָאוּי. אֲבָל לֹא יְבָרֵךְ עוֹד.

כְּתִיב, בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ. וְכֵיוָן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם בְּכָל קְרָבָיו, אָסוּר לְבָרֵךְ עַד שֶׁיְּנַקֶּה אֶת הַקְּרָבַיִם מִצּוֹאָה וּמֵי רַגְלַיִם. וּבַבֹּקֶר בְּקוּמוֹ מִסְתָּמָא הוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת צְרָכָיו אוֹ לְכָל הַפָּחוֹת לְהַשְׁתִּין, עַל כֵּן לֹא יְבָרֵךְ בִּרְכַּת עַל נְטִילַת יָדַיִם בְּשָׁעַת נְטִילָה עַד לְאַחַר

שֶׁיְּנַקֶּה אֶת עַצְמוֹ, וְיִרְחַץ יָדָיו עוֹד פַּעַם אַחַת וְאָז יְבָרֵךְ עַל נְטִילַת יָדַיִם וַאֲשֶׁר יָצַר וּבִרְכַּת הַתּוֹרָה אֱלֹהַי נְשָׁמָה וְכוּ'.

אִם הִשְׁכִּים וְנָטַל יָדָיו בְּעוֹד לַיְלָה כְּדִינוֹ וְהָיָה עֵר עַד אוֹר הַיּוֹם, אוֹ שֶׁהָיָה יָשֵׁן אַחַר כָּךְ שֵׁנִית בְּעוֹד לַיְלָה, וְכֵן הַיָּשֵׁן בַּיּוֹם שִׁתִּין נִשְׁמִין (שֶׁהוּא לְעֵרֶךְ חֲצִי שָׁעָה), וְכֵן הַנָּעוֹר כָּל הַלַּיְלָה [וְלֹא יָשַׁן שִׁתִּין נִשְׁמִין], בְּכָל אֵלּוּ יֵשׁ סָפֵק אִם צְרִיכִים נְטִילַת יָדַיִם אוֹ לֹא. לָכֵן יִטֹּל יָדָיו שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּסֵרוּגִים כְּדִלְעֵיל סָעִיף ג', אֲבָל לֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם.

אֵלּוּ דְּבָרִים צְרִיכִין נְטִילַת יָדַיִם בַּמַּיִם, הַקָּם מִן הַמִּטָּה, וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הַכִּסֵּא, וּמִבֵּית הַמֶּרְחָץ, וְהַנּוֹטֵל צִפָּרְנָיו, וְהַמְגַלֵּחַ שַׂעֲרוֹתָיו, וְהַחוֹלֵץ מִנְעָלָיו, וְהַמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ, וְהַנּוֹגֵעַ בְּכִנָּה, וְהַמַּפְלֶה אֶת בְּגָדָיו אֲפִלּוּ לֹא נָגַע בְּכִנָּה, וְהַחוֹפֵף רֹאשׁוֹ, וְהַנּוֹגֵעַ בְּגוּפוֹ בִּמְקוֹמוֹת הַמְכֻסִּים, וְהַיּוֹצֵא מִבֵּית הַקְּבָרוֹת, וְהַמְלַוֶּה אֶת הַמֵּת אוֹ שֶׁנִּכְנַס בְּאֹהֶל הַמֵּת, וְהַמַּקִּיז דָּם (סִימָן ד').